Spis treści

Wprowadzenie 9
Metodologia i podstawa materiałowa pracy 12
Obszar badań – południowe Podlasie 19
Stan badań nad obrzędowością weselną południowego Podlasia 23
Wesele w opracowaniach autorów zza granicy i Polski (wybór) 28

Rozdział 1. Pojęcie i wyznaczniki wschodniego pogranicza kulturowego 31
1.1. O pojęciu pogranicza kulturowego 31
1.2. Perspektywa historyczna 38
1.3. Perspektywa społeczno-kulturowa 42
1.4. Perspektywa językowa 47
1.5. Wyznaczniki wschodniego pogranicza kulturowego z obszaru południowego Podlasia 49
1.5.1. Aspekt społeczno-kulturowy 50
1.5.2. Aspekt językowy 60

Rozdział 2. Wesele jako obrzęd przejścia 65

Rozdział 3. Etapy tradycyjnego wesela z południowego Podlasia 77
Rajenie 79
Swaty 81
Oględy 88
Zaręczyny 90
Zapowiedzi 93
Zapraszanie gości 95
Przygotowania do wesela 98
Wieczór panieński i kawalerski 99
Pieczenie *korowaja* 101
Przyjazd młodego do domu młodej 107
Błogosławieństwo 112
Droga do kościoła 120
Bramy weselne 122
Ślub 123
Powrót z kościoła i powitanie w domu weselnym 126
Uczta weselna i tańce 128
Rozpleciny i oczepiny 135
Wprowadzenie i dzielenie *korowaja* 139

Pokładziny 142
Poprawiny 143
Przenosiny 144

Rozdział 4. Paradygmatyczna charakterystyka dawnego i współczesnego obrzędu weselnego z południowego Podlasia 151
4.1. Czas wesela 152
4.1.1. Czas przed ślubem 153
4.1.2. Czas ślubu i uczty weselnej 159
4.1.3. Czas po ślubie i uczcie weselnej 165
4.2. Przestrzeń wesela 166
4.2.1. Wieś jako miejsce działań obrzędowych 168
4.2.2. Dom i obejście (oraz ważne kulturowo miejsca znajdujące się w ich obrębie) 170
4.2.3. Elementy przestrzeni domowej i ważne symbolicznie przedmioty w domu panny 181
4.2.4. Kościół jako miejsce ślubu 188
4.2.5. Karczma/dom weselny jako miejsce uczty i zabawy weselnej 189
4.2.6. Droga jako łącznik między różnymi punktami/miejscami w przestrzeni weselnej 189
4.3. Postacie działające i ich symboliczne atrybuty weselne 192
4.3.1. Panna młoda 193
4.3.2. Pan młody 197
4.3.3. Drużyna weselna 199
4.3.4. Rodzice i rodzina 206
4.3.5. Kapela weselna/zespół muzyczny/wodzirej 209
4.3.6. Ksiądz 210
4.3.7. Goście weselni (proszeni i nieproszeni) 211
4.3.8. Dzieci 212
4.3.9. Osoby obsługujące współczesne wesela 213
4.4. Słowo, pieśń i muzyka instrumentalna 214
4.4.1. Słowo i pieśń 214
4.4.2. Muzyka 217
4.5. Niewerbalne kody obrzędu weselnego 218
4.6. Inne zachowania i zdarzenia motywowane wierzeniowo 222
4.6.1. Przepowiednie dotyczące zmiany stanu cywilnego 223
4.6.2. Przepowiednie dotyczące pomyślności w życiu małżeńskim 224
4.6.3. Magiczne zachowania dotyczące zabezpieczenia przed nieszczęściem w drodze do ślubu 227

Podsumowanie 229

Bibliografia 239

Indeks incipitów pieśni, przyśpiewek i przemów 269

Spis map, tabel i fotografii 273

Aneks 275